

Mansfeld Péter rendkívül vakmerően, karakánul és keményen viselkedett a nyomozás és a tárgyalás alatt. Többször kísérelte meg a szökést, egyszer sikerült is... (...) A tárgyalásokon semmit sem tagadott, nem védte magát, sőt, társai, főként az elsőrendű vádlott terhelő dolgait is magára vállalta. ...lélekben felkészült a kivégzésre, és elhatározta, hogy azt fogja az utolsó pillanatokban kiáltani:

„Éljen Magyarország, éljen a haza!

Szeretek, édesanyám!”

MANSFELD PÉTER

magyar szabadságért elszenvedett mártíromsága

MAGYAR ÖRÖKSÉG

1941. március 10-én született Budapesten. Édesanyja Estó Mária, apja Mansfeld József, mindketten fodrászok. 1946-ig saját üzletük volt, ezután apja egy szövetkezetben, anyja a Gellért Szállóban folytatta munkáját. 1950-ben szülei elváltak, Péter egy időre intézetbe került, majd édesanyjával élt.

Mansfeld Péter az általános iskola elvégzése után esztergályos ipari tanuló lett a 28. számú iparitanuló-iskolában, illetve a Magyar Optikai Műveknél. 1956 márciusában a „szakma legjobb ipari tanulója” címért folyó verseny intézeti döntőjében a második helyezést érte el.

A forradalom idején beállt a Széna téri felkelők közé. Nincs adat arra vonatkozóan, hogy a harcokban részt vett volna, de gépkocsin fegyvereket, papírt, élelmiszert szállított a felkelők számára. Egyes alkalmakkor Szabó bácsi sofőrje volt. Összekötőként megfordult a Schmidt-kastélyban és a Szabad Nép Székházban is.

A forradalom brutális leverése végtelen dühvel töltötte el. Ekkor kiskamasz, épp hogy elmúlt tizenöt éves. Hasonló korú barátaival elhatározták, hogy ellenállnak: egyelőre fegyvereket gyűjtenek. '56 novemberében elhagyott lakásokban, garázsokban kutattak fegyverek után, így jutottak el a Szovjetunióba szökött Piros László belügyminiszter üres lakásába, ahol fegyvert találtak, s ahonnan elvittek apróságokat is (két szótárt, két khaki nadrágot, transzformátort és olcsókönyvtári könyveket). A fegyvert elásták a többi mellé. A holmikat házkutatásnál megtalálta náluk a rendőrség. Más hasonló kamaszos „brahikat” is csináltak, mindezekért letartóztatták, és lopásért egyévi börtönre ítélték, de végrehajtását három évre felfüggesztették. E per során nem derült fény „Széna téri múltjára”.

1958 januárjában egy MOM-beli munkatársával, a 19 éves Blaski Józseffel találkozott (aki a későbbi perben az elsőrendű vádlott lett), és elhatározták, hogy fegyveres csoportot alakítanak. Mansfeld a forradalmi cselekményeiért a váci börtönben raboskodó sógorát, Virág Jánost akarta kiszabadítani, míg Blaski pénzt akart szerezni és Nyugatra szökni. Február 15-én megalakult a csoport, fiatalok barátaikkal kiegészülve, akik közül Bóna Rezső '56-ból maradt röpcédulákat kívánt sokszorosítani.

Céljaik elérésére fegyvert akartak szerezni, ezért elhatározták, hogy elrabolnak egy rendőrt

vagy munkásórt, és elveszik a fegyverét. Február 17-én, a sötétség beállta után egy elköött autóval az osztrák követséghez mentek, és álarcosan elrabolták az ott posztoló rendőrt, akit autóval a Ságvári-ligethez vittek, ott elvették a fegyverét, de amikor megtudták a rendőrtől, hogy két gyermeke van, meghatódtak, cigarettával kínálták, majd elkísérték a buszmegállóhoz és elengedték. (A rendőr becsületes ember volt, és a bíróság előtt mindezt elmondta, ami abban az időben sajnos nem volt jellemző.)

Egymást követték gyermeten romantikus és szélsőségesen erőszakos cselekedeteik. Újabb rendőrt akartak elrabolni, de a kiszemelt helyen nem találták. Gyanússá váltak. Amikor a rendőrök a nyomukba eredtek, Mansfeld a lopott autóval bravúrosan lerázta üldözőiket.

Ezután egyik ismerősük lakására mentek, mivel úgy tudták, hogy felesége '56-os dolgaiért feljelentette a férjét, aki börtönben került, és bosszút akartak állni az asszonyon és élettársán. Amikor odaértek, kiderült, hogy a férj otthon van, s a nő hagyta el. Később a vádiratban már az szerepelt, hogy meg akarták ölni az élettársat.

Elhatározták, hogy egy postahivatalban rablással pénzt szereznek, hogy Nyugatra szökhessenek. A kiszemelt posta azonban időközben megszűnt.

Egyik társuk, nem bírván az idegi terhelést, elmaradt tőlük, felkereste egyik barátját, akinek mindent elmondott. Még aznap este a lakásán le is tartóztatták.

Néhány nap múlva valamennyiüket elfogták.

Mansfeld Péter rendkívül vakmerően, karakánul és keményen viselkedett a nyomozás és a tárgyalás alatt. Többször kísérelte meg a szökést, egyszer sikerült is: helyszínelésre vitette magát, egy elhagyott tisztásra, és onnan egy szakadékba ugorva elmenekült, de kifocamította a lábát, kénytelen volt kórházba menni, ahol ismét letartóztatták.

A tárgyalásokon semmit sem tagadott, nem védte magát, sőt, társai, főként az elsőrendű vádlott terhelő dolgait is magára vállalta. (Dr. Vágó Tibor harminc évvel később a sajtóban így nyilatkozott: „a bíróság előtt egy jó fizikumú, erős, dacos fiatalember állt.”)

Első fokon a Fővárosi Bíróság Népbíróági Tanácsa - figyelembe véve az enyhítő körülményeket (fiatal korát, hiszen a cselekmény elkövetésekor 16-17 éves volt, apa nélkül nőtt fel, az alacsony szellemi színvonalon álló elsőrendű vádlott befolyásolta, a csoport rövid ideig és sikertelenül fejtette ki tevékenységét) - életfogytiglani börtönre ítélte.

Dr. Mátsik György ügyész azonban fellebbezett, halálbüntetést kért a fiúra, úgy, mint elsőfokon, mondván, politikai ügyekben nem számít az életkor. Részlet az érveléséből: „Kiemelni kívánom, hogy ezen bűnügyben másképpen kell vizsgálni, hogy a vádlottak valamennyien munkásszülők gyermekei, úgy kell vizsgálni, mint osztályárulókat. Nem meg-tévedt emberekről van szó, hanem tudatos ellenforradalmárokról.”

A Legfelsőbb Bíróság Népbíróági Tanácsa 1959. március 19-én tárgyalta ügyüket, nyolc nappal Mansfeld Péter 18. születésnapja után. A hírhedt dr. Vágó Tibor és az ülnökök egyhangúlag halálra ítélték. A tanácsvezető így indokolta, hogy miért nem elég büntetés az életfogytiglani börtön: „...a. büntetés mértéke téves volt. Ez a terhelt volt a fő szellemi és gyakorlati irányítója a szervezkedésnek. A cselekmény társadalmi veszélyességének rendkívüli súlya miatt viszonylag fiatal kora dacára is igen nagyfokú a személye társadalmi veszélyessége. . A terhelt megnevelését már egy hosszabb időtartamú börtönbüntetésről sem lehet várni. . Ezért vele szemben az általános prevenció, illetve társadalmi védekezés érdekében a legsúlyosabb büntetés kiszabása volt indokolt.”

Az ítélet kihirdetése után a védő kegyelmet kért. A tanács átalakult kegyelmi tanácscsá. Az

ügyész javaslatára a tanács (dr. Vágó Tibor, Györe József, Keresztes Sándor, Szabó Sándor és Varga István, akik az ügyésszel együtt embernek nemigen nevezhetők) *egyhangúlag* elutasította a kegyelmi kérelmet, és nem terjesztette tovább az Elnöki Tanács felé. A bíró levélben sürgette az ítélet végrehajtását, amelyre március 21-én reggel 9-kor került sor. Részlet a jegyzőkönyvből: „az ítéletvégrehajtó és segédei a kivégzést 9 óra 22 perckor megkezdték, és annak befejezését a tanács elnökének jelentették. . Az orvosok jelentik, hogy Mansfeld Péter elítélt szíve 9 óra 35 perckor megszűnt dobogni.”

Mansfeld Péter egyik zárkatársa később felkereste a családot, és elmondta, hogy Péter lélekben felkészült a kivégzésre és elhatározta, hogy azt fogja az utolsó pillanatokban kiáltani:

„Éljen Magyarország, éljen a haza!

Szeretlek, édesanyám!”

Amiképp jelleme kirajzolódott e rövid ismertetésből, biztosak lehetünk benne, hogy utolsó útján valóban ezt kiáltotta.

Mécs Imre